Gemeente Amsterdam

Concept

Ruimtelijk Raamwerk

Integrale Aanpak De Kleine Wereld en omgeving

Datum: 1-10-2025

Inhoud

1. Inleiding **3**
1.1 Aanleiding 3

2. integraal Raamwerk **6**
2.1 De context 7
2.2 De vijf elementen 7
2.3 Integraal raamwerk **13**

3. Gebruik Raamwerk **14**
3.1 Toepassing en gebruik 14
3.2 Vervolg

INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Kleine Wereld ligt in Buikslotermeer Noord. De Kleine Wereld (DKW) is een kwetsbare buurt met grote sociale, fysieke en economische opgaven. Hierin verbetering aanbrengen vereist een integrale en duurzame (structurele) benadering. In 2021 is een Principenota voor de Kleine Wereld opgesteld. De Principenota is een bestuurlijk vastgesteld document op basis waarvan de gemeente met partners werkt aan de leefbaarheid, in de breedste zin van het woord. Vanwege deze uitdagingen is DKW bestempeld als een ‘Aanpak Noord-buurt’: “Amsterdam Noord verandert snel. Er wordt veel gebouwd en er komen meer woningen bij. Niet alle Noorderlingen hebben daar voordeel van.”. Aanpak Noord probeert hier de komende jaren verandering in te brengen en werkt samen met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden aan onderstaande thema’s:

1. Kansen voor jeugd: gelijke kansen voor iedereen
2. Kansrijke sociale buurten: activiteiten in de wijk, door de wijk
3. Wonen: een thuis voor iedereen
4. Openbare ruimte: een schone, goed onderhouden buurt
5. Groen: Noord als natuurgebied
6. Een sterke buurteconomie: Noordse bedrijven behouden in Noord

Aangezien de sociale en fysieke opgaven in DKW nog steeds groot zijn, is de Principenota in 2024 geactualiseerd (herijking) in opdracht van Aanpak Noord. Verschillende sociaal-maatschappelijke en ruimtelijke opgaves komen daarin samen. We zien kansen om investeringen en werkzaamheden aan elkaar te koppelen, ongelijk te investeren en gezamenlijk de buurt te verbeteren (sociaal, fysiek en economisch): voor, door en met bewoners en ondernemers. We zien kansen voor verdichting, voor het verbeteren en toevoegen van (maatschappelijke) voorzieningen en voor de aanpak van achterstallig onderhoud aan woningen en de openbare ruimte. Om de vitaliteit van deze buurten te versterken zijn dringend investeringen nodig in de verbetering van de woningvoorraad, het voorzieningenniveau, de openbare ruimte, het groen en de bereikbaarheid. Door fysieke investeringen kunnen we zorgen voor sociale impact waarbij we bestaande kwaliteiten van de buurt willen behouden.

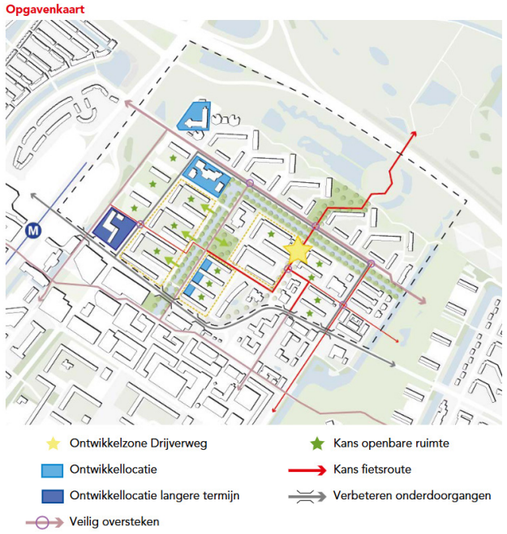
Disclaimer en leeswijzer

De gemeente hanteert formeel de buurtnamen die binnen Onderzoek & Statistiek worden gebruikt (Kleine Wereld en Buikslotermeer-Noord). We zullen kijken hoe we deze nieuwe buurtnaam voortaan kunnen gebruiken in het kader van de integrale aanpak.

Bij de terugkoppeling van de uitkomsten van de interviews aan bewoners op 17 juli 2025, hebben zij ons verzocht voortaan de buurtnaam Nieuwendam Noord-West te gebruiken in plaats van Kleine Wereld (en omgeving). Deze wens is geuit omdat bewoners nu barrières en scheidslijnen tussen buurten ervaren. Op deze manier kan er meer verbinding ontstaan tussen buurten en bewoners: iedereen maakt dan deel uit van dezelfde buurt.

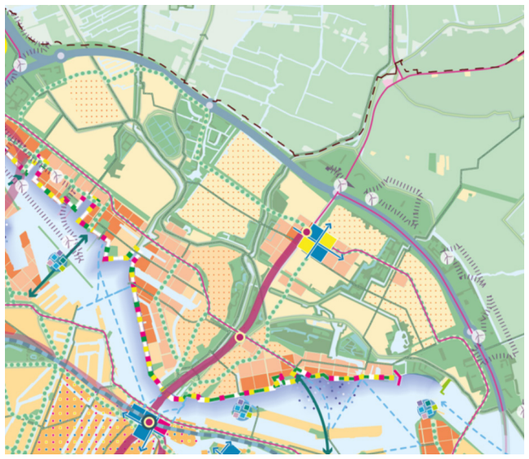
De kaarten, beelden en foto’s zijn impressies van mogelijkheden en kansen.

Opgavekaart uit Principenota 2021

Uitsnede kaart Omgevingsvisie

Amsterdam 2050

Uitsnede kaart Ontwikkelstrategie 2035

'Bouwen aan buurten van de Toekomst'.

Op dit moment wordt er vanuit verschillende organisatieonderdelen van de gemeente Amsterdam gewerkt aan planvorming voor de buurt onder de titel Integrale Aanpak Kleine Wereld. We verkennen de mogelijkheden van verdichting voor de verbetering van de buurt in samenwerking met bewoners en gebruikers. Om te werken aan een gezamenlijk beeld en gezamenlijke ambitie voor de buurt en de meeste meerwaarde voor de buurt te creëren is er een Ruimtelijk Raamwerk opgesteld.

Het Raamwerk is een (visuele) weergave van een ruimtelijke verkenning naar kansen en mogelijkheden, (mede) om sociaal-maatschappelijke doelen te bereiken. Het is opgesteld om samenhang aan te brengen tussen verschillende lopende en geplande projecten in de Kleine Wereld en deze in samenhang met elkaar uit te kunnen voeren (paraplu). Het Raamwerk maakt inzichtelijk welke projecten afhankelijk en onafhankelijk van elkaar uitgevoerd kunnen worden, wat voor ingrepen er nodig of mogelijk zijn om de buurt te versterken en tot slot geeft het Raamwerk richting aan mogelijke nieuwe initiatieven en kansen die zich voordoen. Ook worden andere (autonome) ontwikkelingen zoveel mogelijk in lijn gebracht met de gezamenlijke opgaven en ambities.

Binnen het Raamwerk kunnen de verschillende werkzaamheden en activiteiten in verschillende tempo's uitgevoerd worden, ook in samenwerking met corporaties.

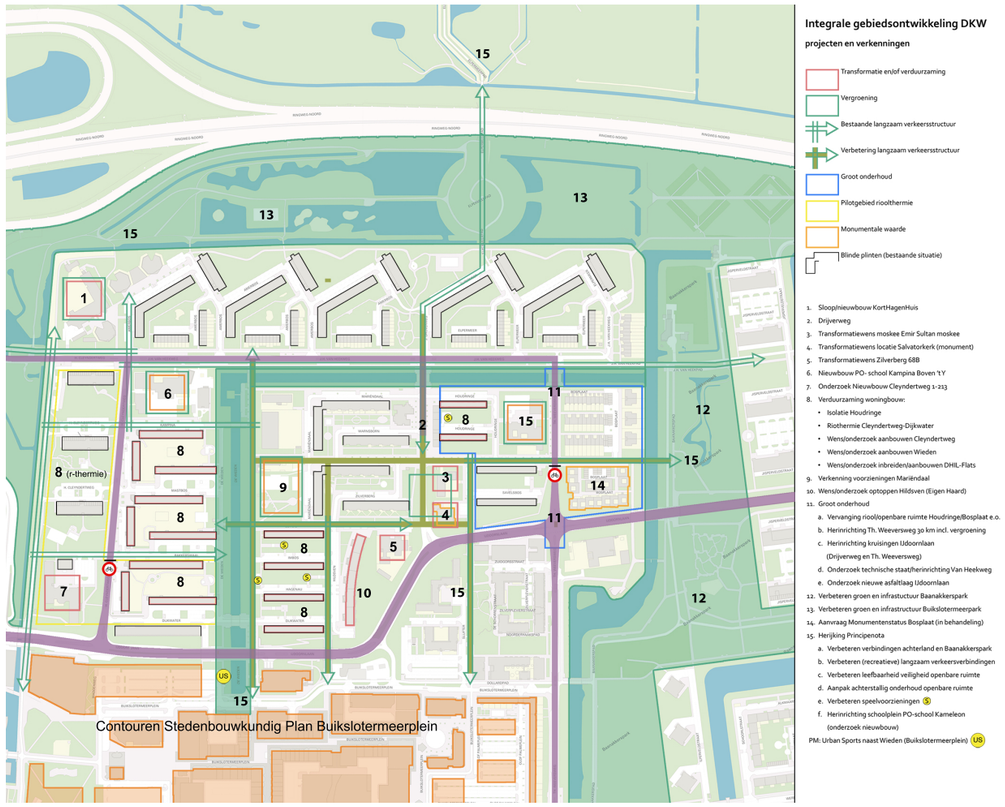
Participatie

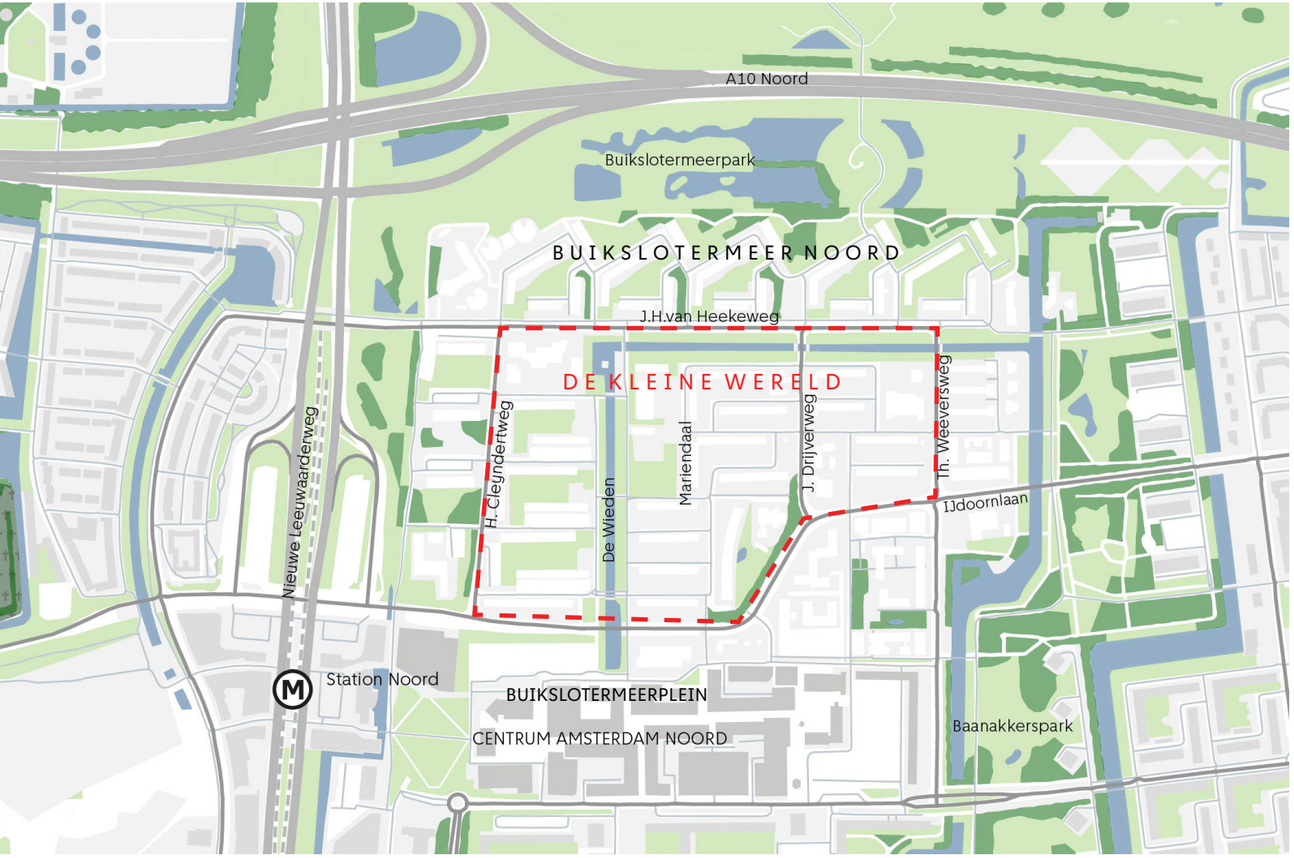
Participatie van bewoners, ondernemers en belanghebbenden maakt een belangrijk onderdeel uit van de integrale aanpak. We hanteren hierbij de bovenste twee treden van de participatieverordening: samenwerken en meebepalen, zoals vastgesteld in de Ontwikkelstrategie 2035.

Tussen 30 mei en 14 juli 2025 zijn er in totaal 13 gesprekken gevoerd met 15 bewoners uit de Kleine Wereld en Buikslotermeer Noord (Nieuwendam Noord-West) over de ontwikkelingen in en vernieuwing van de buurt. De uitkomsten daarvan zijn in juli 2025 aan hen teruggekoppeld. De uitkomsten van deze gesprekken zijn als leidraad genomen voor het verdere participatietraject.

Voor de voorbereiding en uitvoering van de (deel) projecten (groot en klein) zullen afzonderlijke participatietrajecten met bijbehorende besluitvorming worden gevolgd.

Inventarisatiekaart dynamiek in de buurt

De Kleine Wereld op kaart

Royaal groen langs De Wieden

De Kleine Wereld in beeld

INTEGRAAL RAAMWERK

2.1 De context

De Kleine Wereld is gebouwd in de jaren zestig, zeventig van de vorige eeuw. Toen de buurt werd gebouwd lag deze aan de rand van de stad en was de auto dominant in de stad aanwezig. Het naastgelegen Winkelcentrum Buikslotermeerplein stamt grotendeels uit dezelfde periode. Dit winkelcentrum is in transformatie en verandert in een winkel-, woon en werkgebied. In de Omgevingsvisie 2050 van Amsterdam wordt ingezet op de ontwikkeling van de meerkernige stad. In deze meerkernige stad ligt de kern van Noord rond het metrostation Noord en Buikslotermeerplein. De Kleine Wereld grenst direct aan dit kerngebied en maakt hierdoor deel uit van de kern van Noord (centraal in de metropool). De aandacht voor auto's is in de loop der jaren door de gemeente verlegd naar aandacht voor fietsers en voetgangers. Ook ligt de buurt op loop-/fietsafstand van metrostation Noord.

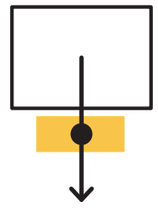
2.2 De Vijf Elementen

Het Raamwerk is opgebouwd uit vijf elementen Deze elementen geven de beeldbepalende kenmerken en de ruimtelijke ambities weer. De vijf elementen worden op de volgende pagina's per element nader toegelicht.

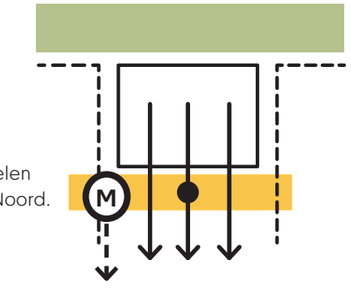
-De Wieden: groen-blauwe kwaliteit
-Identiteitsdragers & bijzondere plekken
-Hart van de buurt: een centrale zone
-Netwerk fietsen & wandelen
-IJdoornlaan: grens, groen en verbinding

De vijf elementen worden tot slot in een totaaloverzicht van opgaven, kansen en mogelijkheden gecombineerd weergegeven.

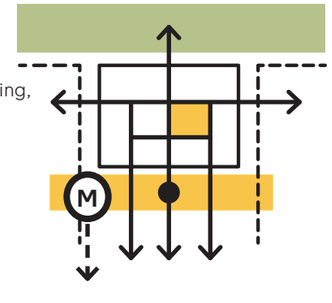
Oorspronkelijke buurt:
Ligging aan de rand van de stad langs de A10. nabij winkelcentrum Boven t Y. Buurt en omgeving ontworpen met dominante rol voor auto's.

Buurt nu:
Buurt ligt in het hart van de metropool. Nabij metrostation en nabij te ontwikkelen stadsdeelkern van Noord.

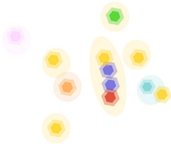

Buurt straks:
Buurt is goed verbonden met omgeving, heeft een aantrekkelijk eigen hart maakt ook onderdeel uit van het centrum van Amsterdam Noord.

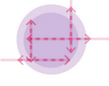

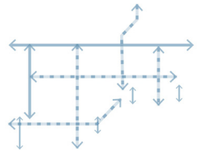
Groene Blauwe Kwaliteit

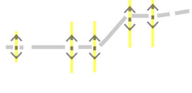
Iconen & Identiteit

Hart van de Buurt

Fietsen & wandelen

IJdoornlaan

1. De Wieden: groene-blauwe kwaliteit

De Wieden is de ruggengraat van de buurt, een fraaie groen-blauwe structuur die de wijk karakter geeft en de buurten aan elkaar verbindt. De ruime lijn met volwassen bomen en brede watergang is een grote kwaliteit van de buurt. Aan deze lijn kunnen functies worden verbonden en doorgaande routes voor fietsers en voetgangers worden verlengd of verbeterd. De bebouwing langs de Wieden kan (nog) beter georiënteerd worden op het groen en het beheer, onderhoud en de verblijfskwaliteit kunnen worden verbeterd.

Kansen om De Wieden te versterken

- Kruisend autoverkeer eruit halen
- Aansluitingen met bruggen (identiteitsdragers) verbeteren
- Beheer en onderhoud verbeteren
- Verblijfskwaliteit verbeteren
- Verbindingen/aansluiting met omliggende parken en buurten verbeteren
- Scholen op groene zone aansluiten

Kaart 1 De Wieden

Hoe geeft dit richting aan mogelijke ontwikkelingen langs de Wieden

- Gebouwen oriënteren zich op de Wieden (entrees, ontsluiting)
- Bebouwing op de hoeken en langs de Wieden zo inpassen dat de groenstructuur wordt versterkt
- Nieuwe bebouwing goed aansluiten op groene zone

Bomen langs de Wieden zijn belangrijke kwaliteit van de buurt

Bijzondere verblijfsplaats aan De Wieden

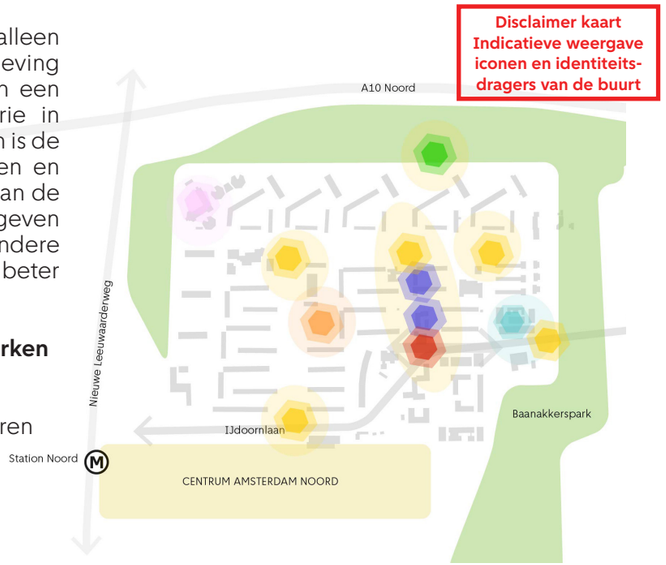
Speelplek langs de Wieden

2. Iconen: Identiteitdragers & bijzondere plekken

Identiteit en karakter van de buurt vind je niet alleen terug in de mensen. Ook de gebouwde omgeving draagt hieraan bij. In de buurt bevindt zich een aantal monumentale gebouwen met historie in functie en in uitstraling. Naast deze gebouwen is de bijzondere infrastructuur -bruggen, viaducten en kades - en ook de open ruimte op de hoek van de Wieden - kenmerkend voor deze buurt. Deze geven karakter aan de buurt en markeren bijzondere plekken. Deze plekken kunnen versterkt en beter benut worden.

Kansen om de iconen van de buurt te versterken

- Intensiever beheer en onderhoud
- Verblijfskwaliteit van plekken verbeteren
- Functies aan de plekken te verbinden of toe te voegen. Dit geldt voor zowel de gebouwen als de gebouwde infrastructurele objecten zoals viaducten, bruggen, kades.

Kaart 2 Iconen

Hoe geeft dit richting aan mogelijke ontwikkelingen nabij Iconen

- (Nieuwe) Ontmoetingsplekken en openbare functies koppelen aan iconen van de buurt

Gemeentelijke monument Salvatorkerk

Monumentale bebouwing Bosplaat

De Moskee is een belangrijke functie in de buurt

3. Eén centrale plek: het hart van de wijk

De buurt heeft op dit moment geen duidelijk centrum of hart. Op verschillende plekken in de buurt zijn maatschappelijke voorzieningen voor de gehele buurt terug te vinden. Deze voorzieningen liggen niet altijd langs de doorgaande (hoofd)routes en versterken elkaar niet omdat ze niet bij elkaar in de buurt liggen. De kleine strip detailhandel langs de Drijverweg vormt het winkelhart van de buurt. De buurt als geheel kan versterkt worden door de verschillende voorzieningen dichter bij elkaar te brengen en langs doorgaande routes te situeren. Hierdoor kan er één levendig hart voor de buurt ontstaan, inclusief ontmoetingsplek.

Kansen om het hart van de buurt te realiseren

-Doorgaande fiets- en wandelroutes realiseren waaraan functies gekoppeld kunnen worden
-Bij transformaties en huisvestingsopgaven functies en voorzieningen langs de doorgaande routes situeren
-Nieuwe functies toestaan in bebouwing in het hart van de buurt
-Verbeteren veiligheid
-Kwaliteit openbare ruimte verbeteren

Kaart 5 Eén Hart van de wijk

Hoe geeft dit richting aan mogelijke ontwikkelingen in het hart van de buurt

-Bij ontwikkelingen in het hart van de buurt rekening houden met ambitie tot realiseren hart van de buurt (toevoegen voorzieningen en functies)
-Bereikbaarheid voor iedereen als uitgangspunt nemen

Winkelstrip langs de J. Drijverweg

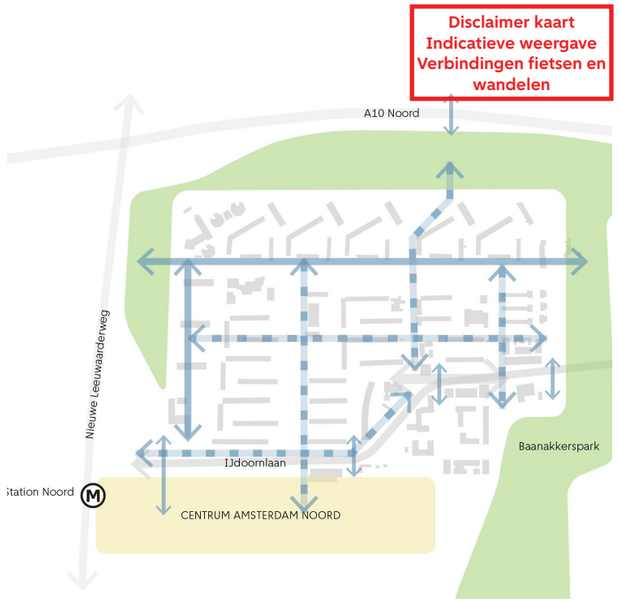
Buurthuis de Bol

4. Netwerk fietsen & wandelen

Het langzaam verkeersnetwerk is cruciaal voor het functioneren van de wijk, deze routes vormen de aders binnen de buurt en verbindingen met omliggende buurten. De routes zijn niet alleen routes om jezelf over te verplaatsen, het zijn ook ontmoetingsplekken, verblijfsplekken en ze dienen ook sociaal veilig en prettig te zijn in vormgeving en uitstraling. Op dit moment ontbreekt er een duidelijke hoofdroute in Oost-Westrichting. Het netwerk verbindt niet alleen voorzieningen in de buurt maar de buurt ook met de omliggende buurten.

Kansen om het netwerk fietsen en wandelen te versterken

-Autoverkeer beperken (niet kruisen) over De Wieden
-Autoverbinding Drijverweg/IJdoornlaan mogelijk opheffen
-Nieuwe routes benedenlangs IJdoornlaan realiseren
-Hoofdnetroutes Noord-Zuid en Oost-West in straatprofiel terug laten komen.
-Recreatieve route naar Landelijk Noord (onder de A10 door) versterken
-Oversteekbaarheid verbeteren
-Verkeersveiligheid verbeteren

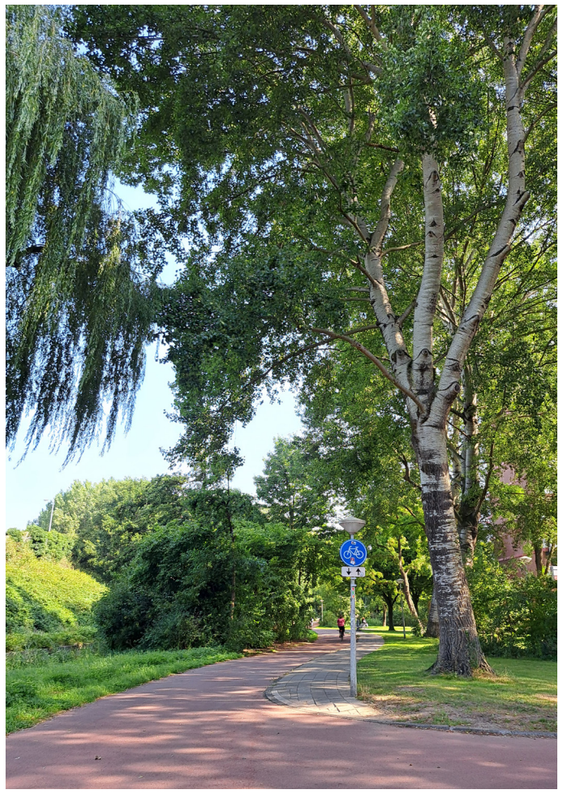
Kaart 6 Netwerk Fietsen & Wandelen

Hoe geeft dit richting aan mogelijke ontwikkelingen aan het netwerk fietsen en lopen

-Bij aanpassingen aan de weginfrastructuur rekening houden met gewenste ontbrekende verbindingen en hoofdroutes
-Bij gebiedsontwikkeling rekening houden met gewenste ontbrekende verbindingen en hoofdroutes
-Meer ruimte geven aan fietsers en voetgangers

Beeld van woonstraat in de buurt

Fietsroute langs de buurt in het groen

5. IJdoornlaan: grens, groen en verbinding

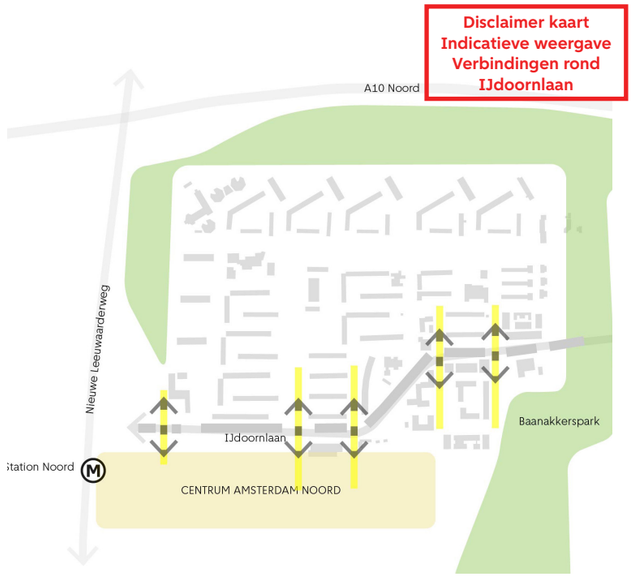
De IJdoornlaan vormt een barrière tussen de Kleine Wereld en het Buikslotermeerplein (Centrumgebied Amsterdam Noord). Dit komt doordat verhoogde op- en afritten aan moeten sluiten op het lager liggende verkeersnetwerk en de op- en afritten niet toegankelijk zijn voor fietsers en voetgangers. De IJdoornlaan is alleen toegankelijk voor auto's, waardoor de weg zelf een barrière vormt tussen de buurten. De buurt is alleen voor fietsers en voetgangers toegankelijk via tunnels en onderdoorgangen onder de IJdoornlaan. Deze tunnels voelen, afhankelijk van het moment van de dag en jaargetijden niet allemaal even sociaal veilig aan.
Gebouwen zijn wisselend georiënteerd op de IJdoornlaan: sommige staan wel direct aan de IJdoornlaan en sommige liggen achter het groen van het talud. Dit zorgt voor een niet-makkelijk leesbaar gebied. De ambitie voor de IJdoornlaan is om hier naast een grens ook een verbinding en een groene rand van de buurt van te maken. De focus komt hierdoor te liggen op het verbeteren van de routes voor langzaam verkeer (fietsers en wandelaars) onder de IJdoornlaan door. De noordzijde van de IJdoornlaan kan grotendeels worden ingericht als een groene route en aan de westzijde kan een gebouw direct aan de weg worden gepositioneerd (zoals nu soms al het geval is).

Kansen om IJdoornlaan als verbinding en groene rand te versterken

-Kwaliteit groen in het talud versterken
-Mogelijkheid onderzoeken om één (van de drie) auto toegangswegen van de IJdoornlaan op te heffen om meer ruimte te creëren voor fietsers- en voetgangersroute
-Doorbreken barrièrewerking
-Verbeteren verbindingen en aansluiting op omliggende buurten/wijken
-Dichte plinten "openen"
-Kwaliteit openbare ruimte verbeteren

Hoe geeft dit richting aan mogelijke ontwikkelingen langs de IJdoornlaan

-De IJdoornlaan behoudt zijn groene talud aan de Kleine Wereld en eventuele ontwikkelingen houden hier rekening mee
-Bebouwing nabij onderdoorgangen oriënteren zich met entrees op deze routes
-Nieuwe bebouwing (verdichting) laten aansluiten op eventueel verlaagde Drijverweg
-Meer ruimte geven aan fietsers en voetgangers

Kaart 4 IJdoornlaan Verbinding, grens en groen

Fiets en wandelroute onder IJdoornlaan door naar Station Noord

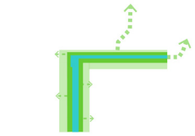
Groene taluds van de IJdoornlaan

2.3 Integraal Raamwerk

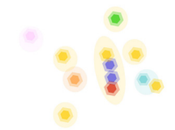
Alle elementen samen bij elkaar vormen één geheel en versterken elkaar. Als alle kaarten in het Ruimtelijk Raamwerk over elkaar heen worden gelegd, is te zien waar de grootste ruimtelijke uitdagingen en opgaven liggen in de buurt. De plekken waar verschillende elementen ruimtelijk bij elkaar komen, zijn de plekken die cruciaal zijn voor het (sociaal) versterken van de buurt.

Om het Raamwerk in zijn geheel mogelijk te maken, is een aantal ruimtelijke en programmatische ingrepen nodig. Sommige van deze ingrepen sluiten aan bij geplande projecten en gereserveerde budgetten binnen de gemeente. Het Raamwerk helpt in het richting geven in deze projecten. Om het Raamwerk mogelijk te maken is er ook een aantal ingrepen nodig die nog geen onderdeel zijn van bestaande projecten. Het Raamwerk agendeert deze opgaven (deels opnieuw aangezien sommige opgaven reeds eerder waren geagendeerd in de principenota).

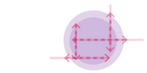
Het integrale Raamwerk maakt ook zichtbaar waar nieuwe ingrepen mogelijk of nodig zijn. Een belangrijke mogelijke ingreep is het opheffen van de aansluiting voor het autoverkeer tussen de IJdoornlaan-Drijverweg. Het opheffen van deze aansluiting creëert verschillende kansen maar heeft ook gevolgen voor de circulatie van het verkeer die nader onderzocht moeten worden. Dit idee en voorstel kan onderdeel gemaakt worden van het participatietraject.

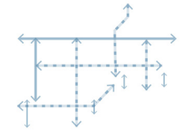
Groene Blauwe Kwaliteit

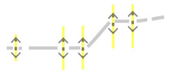
Iconen & Identiteit

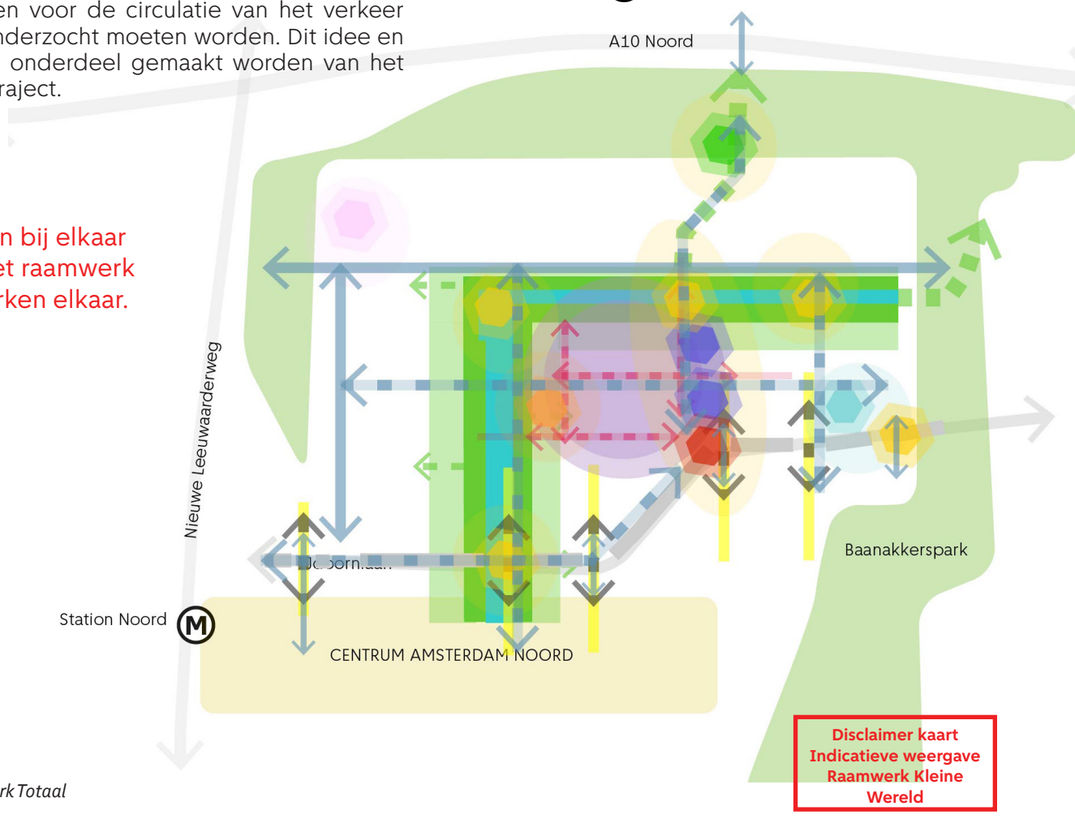
Hart van de Buurt

Fietsen & wandelen

IJdoornlaan

Kaart 7 Raamwerk Totaal

Inspiratie schets levendige centrale route door de wijk

Inspiratie schets levendige centrale groene ruimte in de buurt

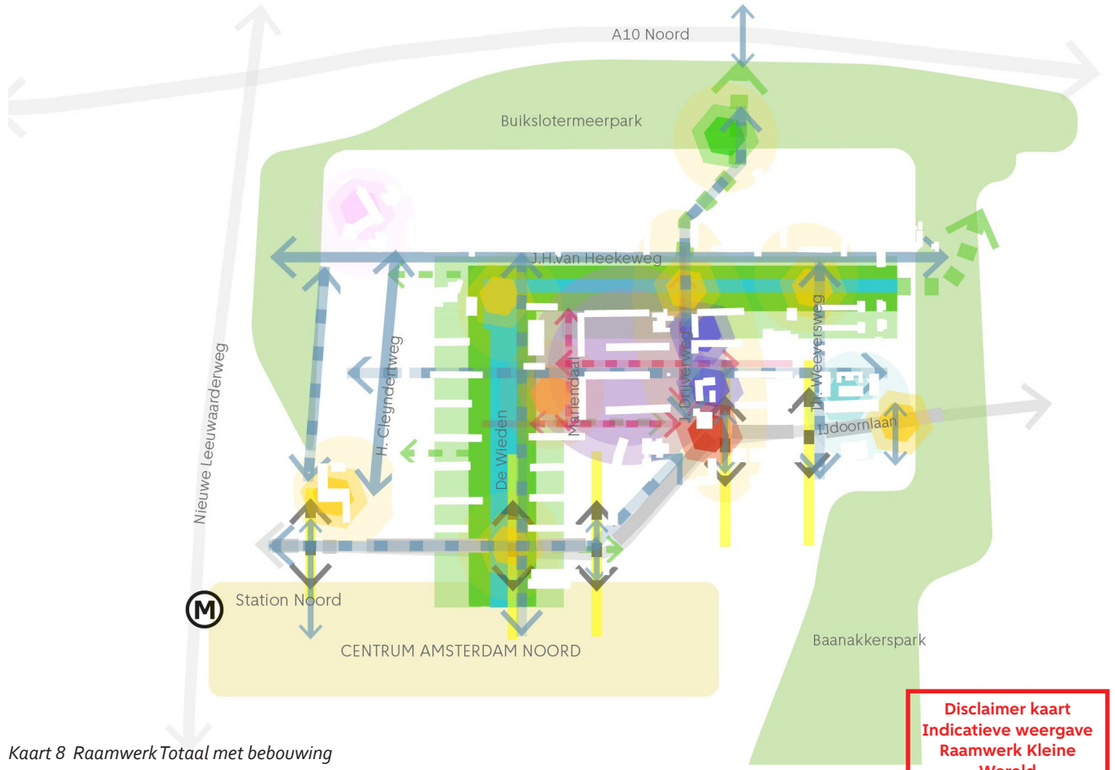
bron achtergrond: googlemaps

GEBRUIK RAAMWERK

3.1 Toepassing en gebruik

Binnen de gemeente en buiten de gemeente geeft het Raamwerk richting aan ontwikkelingen. Initiatiefnemers kunnen (elementen van) het Raamwerk gebruiken om hun initiatief te laten bijdragen aan het versterken van de buurt.

Voorbeeld van mogelijk gebruik:
Bestaande bebouwing over het raamwerk heen geprojecteerd. Alle bebouwing die het raamwerk 'raakt' kan bijdragen aan het versterken van de buurt

Kaart 8 Raamwerk Totaal met bebouwing

3.2 Vervolg

In de komende periode wordt nader in beeld gebracht en onderzocht in hoeverre de lopende projecten en projecten in voorbereiding passen bij het realiseren van de ambities uit het Raamwerk en of er zicht is op financiering, draagvlak uit de buurt en welke andere randvoorwaarden er zijn om vervolgstappen te zetten. Dit gaat zowel om gemeentelijke projecten als mogelijk projecten van corporaties of van marktpartijen. Ook zal met bewoners door middel van een participatietraject invulling gegeven worden aan het Raamwerk.

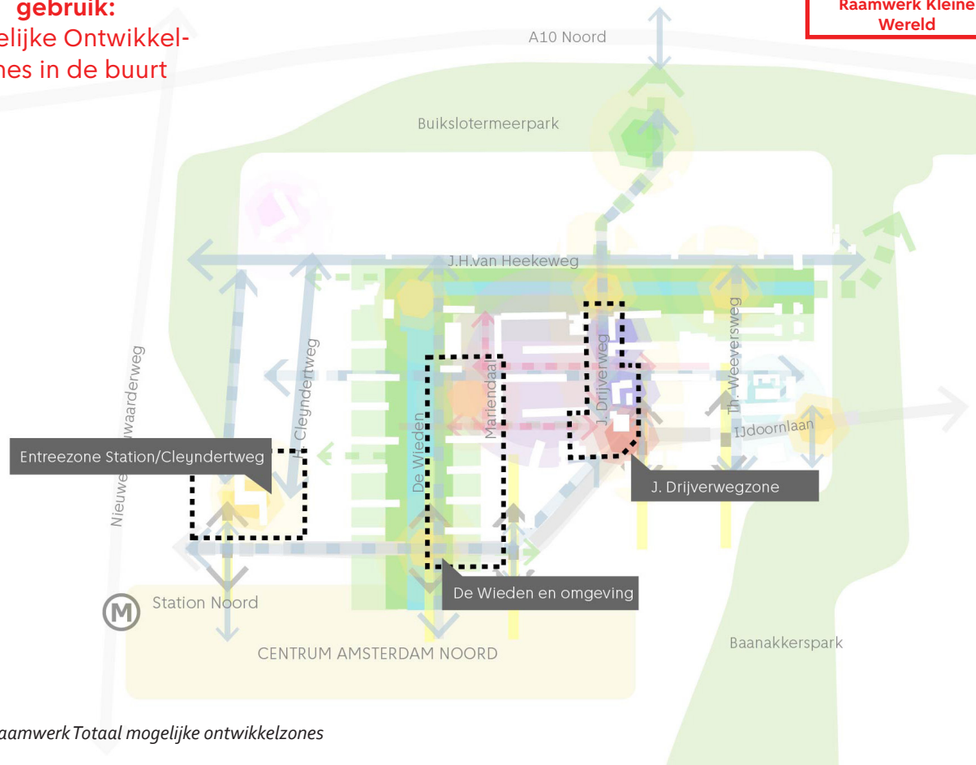
Het Raamwerk is op dit moment nog niet gedetailleerd uitgewerkt. De invulling en uitwerking van het Raamwerk zal, via verschillende deelprojecten, meer duidelijkheid en concreetheid geven. Dit kunnen zowel **thematische deelprojecten** zijn, zoals bijvoorbeeld het verbeteren van routes of via herinrichting van straten óf **integrale deelprojecten** zijn zoals een mogelijke Drijverwegzone of een ontwikkeling langs De Wieden.

Het Raamwerk zal in het najaar van 2025 ter goedkeuring aan het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Noord worden voorgelegd en ter kennisgeving aan de Stadsdeelcommissie worden gestuurd.

Daarna kan samen met belanghebbenden aan de invulling van het Raamwerk worden gewerkt tijdens het gezamenlijke participatietraject.

Voorbeeld van mogelijk gebruik:
Mogelijke Ontwikkelzones in de buurt

Disclaimer kaart
Indicatieve weergave
Raamwerk Kleine Wereld

Kaart 9 Raamwerk Totaal mogelijke ontwikkelzones

Colofon

Integraal Raamwerk opgesteld in opdracht van:
Stadsdeel Noord:
Gebiedsteam & Aanpak Noord
Ruimte & Duurzaamheid
Verkeer & Openbare Ruime
Grond & Ontwikkeling

Tekst, Foto's en Kaarten
Gemeente Amsterdam
tenzij anders vermeld

Contact:
j.jones@amsterdam.nl